

Malmö-kurser i udvikling af informationskompetencer

På Malmö högskola får underviserne kurser i udvikling af de studerendes informationskompetencer. Målet er, at underviserne bliver bedre til at tilrettelægge deres undervisning, så de studerendes kompetencer i informationssøgning videreudvikles. Her kan du læse om kurset og de udfordringer og gevinster, det har ført med sig.

Af Hanna Wilhelmsson, hanna.wilhelmsson@mah.se, Bibliotek & IT, Malmö högskola

Hvilke redskaber har vi til at støtte de studerende, som skal skrive opgaver, men som ikke ved, hvordan en videnskabelig tekst ser ud? Hvordan forholder vi os til studerende som anvender Wikipedia som kilde? På Malmö högskola har vi introduceret et kursus for underviserne om de studerendes informationskompetencer, som adresserer disse spørgsmål.

Hvilke kilder de studerende anvender i deres studier, og hvordan de vælger at læse disse kilder, er spørgsmål, som både bibliotekarer og undervisere ofte konfronteres med. Ved at etablere et kursus om emnet har vi skabt et fælles forum for undervisere og bibliotekarer, hvor vi kan diskutere, hvordan studerende finder, vælger, anvender og forholder sig til tekster.

Tilrettelægning af undervisning

Kurset hedder ”Informationssøgning som en del af læringsprocessen”, og det er en del af Malmö högskolas højskolepædagogiske kursusudbud. Kurset er et af i alt otte valgbare kurser – de såkaldte temakurser. De øvrige temakurser handler for eksempel om akademisk skrivning, undervisning på engelsk og karaktergivning.

Vi har planlagt kurset, så det har et didaktisk perspektiv på informationskompetence. Det vil sige, at kurset handler om, hvordan underviserne kan tilrettelægge deres undervisning, så de studerendes informationskompetencer udvikles. Kurset skal derimod ikke handle om, at underviserne selv skal blive bedre til informationssøgning. Det skal primært diskutere og problematisere begreber som informationskompetence, informationssøgning, videnskabelige tekster og kildekritik med udgangspunkt i de studerendes tilegnelse af disse kompetencer i forskellige kontekster.

Wikipedia i undervisningen

Kurset strækker sig over seks dage af tre til fem timers varighed. Hver dag introducerer vi begrebet informationskompetence ud fra et nyt perspektiv. Vi kigger for

eksempel på informationskompetence ud fra et kritisk forskningsperspektiv, vi ser på de studerendes vanskeligheder med informationssøgning, og vi diskuterer de studerendes holdninger til kilder og forskellige tekstgenrer. Vi præsenterer også et emne, som vi kalder ”Informationssøgning i praksis”. Emnet er tænkt som en hjælp til den informationssøgning, som det er nødvendigt, at deltagerne selv skal gøre i løbet af kurset.

Et indslag i kurset bygger på gode eksempler fra højskolen. Vi indbyder undervisere fra højskolen, som på forskellig vis arbejder med informationssøgning i deres undervisning. Det kan handle om bibliotekarer, der arbejder integreret i uddannelserne, eller brugen af Wikipedia i undervisningen.

Eksaminationen består i, at kursusedtagerne skal formulere undervisningsmål, undervisningsaktiviteter og eksamensformer, som kan udvikle de studerendes informationskompetencer, og som er integrerede i kursusedtagernes egen undervisning. Ved hjælp af relevant forskning skal deltagerne også motivere de overvejelser, de gør sig undervejs. Eksaminationen er både mundlig og skriftlig.

Som kursusalitteratur anvender vi først og fremmest *Informationskompetenser: om lärande i informationspraktiker och informationssökning i lärandepraktiker* (red. Jenny Hedman og Anna Lundh, 2009) og artikler, som både beskæftiger sig med forskning og pædagogiske eksempler. Deltagerne opmuntres til selv at søge litteratur og lave en kort kommenteret bibliografi over kilder, som de selv kan anvende i deres undervisning.

Diskussionerne gavner

Et af formålene med kurset er at etablere et forum, hvor lærere og bibliotekarer kan diskutere spørgsmål, som har med de studerendes informationskompetencer at gøre. Der eksisterer et behov for at underviserne diskuterer disse spørgsmål, og det er uden tvivl givende at mødes omkring de problemer og udfordringer, som både undervisere og

Foto: Malmö Stad

Malmö har Skandinaviens højeste bygning og Sveriges niendestørste lærestanst.

bibliotekarer genkender, så man kan lære af hinandens erfaringer. En af kursusdeltagerne fremhæver i kursusvurderingen også diskussionerne som noget af det vigtigste i kurset: ”Kurset resulterede i gode diskussioner og var et godt forum for diskussion og formidling af ideer mellem forskellige dele af højskolen.”

Fordybende nyhedsprogrammer

For de bibliotekarer, som står for kurset, resulterer det i en markant kompetenceudvikling inden for vores eget felt. Det er nyttigt for os at problematisere begrebet informationskompetence og at kigge på det ud fra et underviserperspektiv. Vi har især stor glæde af diskussionerne med kursusdeltagerne og deres opgaveløsninger.

Det er også inspirerende at møde den pædagogiske kreativitet hos vores kursusdeltagere og se deres forskellige forslag til, hvordan de kan understøtte de studerendes informationskompetencer.

Vi har for eksempel set undervisningsoplæg, som gik ud på at de studerende skulle planlægge deres eget fordybende nyhedsprogram på tv, og hvor kildekritiske søgninger på aktuel forskning omkring bestemte spørgsmål var centrale elementer i planlægningen. Vi har også set forslag til, at de studerende skulle lave deres eget ’videnskabelige’ tidsskrift.

Deltagere en mangelvare

Den største vanskelighed med kurset er at finde nok deltagere. Højskolens ledelse støtter kurser med indhold af denne type, men det er nødvendigt med undervisere, der vil, og som har tid til kurset. Vi, der underviser, bruger megen arbejdstid på kurset, men det er tid, som biblioteket kompenseres for.

Kurset skal ikke udvikle deltagerens egen informationskompetencer. Der er dog tegn på, at det er lettere for deltagere, som i forvejen er trygge ved informationsøgning, at reflektere over de studerendes informationsøgning. Det er imidlertid vigtigt ikke at miste det pædagogiske perspektiv i kurset. Faren er, at det bliver endnu et kursus i informationsøgning. Men det kan være relevant at overveje, om der findes andre måder at støtte op omkring de deltageres, som vil, og som har behov for at blive bedre til informationsøgning – måske ved at lægge vejledninger eller frivillige workshops ind i programmet.

Integreres i den almindelige undervisning

Hvad synes deltagerne om kurset? I kursusvurderingen har vi bedt kursusdeltagerne om at sammenfatte det vigtigste, som de har lært i løbet af kurset. Flere betoner det vigtige i, at de har lært, hvordan informationskompetence er en del af læringen, og at det kan integreres i uddannelserne: ”Ikke alt behøver være knyttet til biblioteket, meget kan integreres i den almindelige undervisning,” skriver en kursusdeltager. En anden sætter pris på de ”konkrete tips til, hvordan [informationskompetence] kan integreres i den læring”, som han eller hun får med sig.

Ved at tilbyde kurset er vi også blevet mindet om læring som proces. Vi har som bibliotekarer overvejet og diskuteret informationskompetence og læring gennem mange år. Vores kursusdeltagere overvejer naturligvis også, hvad informationskompetence er for en størrelse, men det er meget forskelligt *hvor* meget. Det at formulere læringsmål, læringsaktiviteter og eksamensformer, som udvikler de studerendes informationskompetencer, er en kompleks proces, og den tager tid – også mere tid, end vi har til rådighed. I et kursus som vores får vi kun lov til at følge med et lille stykke af processen, men vi er glade for at være med.